

Overwegingsdocument
Ontwerp actieprogramma
Nitraatrichtlijn
2011- 2014

Openbaar onderzoek
van 16 februari 2011 tot en met 18 maart 2011

Inhoud

1. Het openbaar onderzoek: hoe verliep het?	3
1.1. Procedure openbaar onderzoek	3
1.2. Informatievergaderingen en informatieverstrekking	4
1.3. Overleg met de milieu- en natuurorganisaties	5
1.4. Overleg met de adviesraden	6
2. Het openbaar onderzoek: wat zijn de reacties?	6
2.1. Wie diende een advies in?	6
2.2. Onderwerpen besproken tijdens het openbaar onderzoek.....	8
3. Resultaten van het openbaar onderzoek	9
3.1. Waar vindt u het antwoord op uw advies terug?	9
3.2. Wat zijn de aanpassingen van het ontwerp actieprogramma?.....	9
3.3. Welke aanbevelingen werden overwogen maar zijn niet weerhouden voor een aanpassing van het ontwerp actieprogramma?.....	11
3.4. Welke aanbevelingen worden weerhouden voor het vervolgtraject?.....	11
3.5. Welke opmerkingen leiden niet tot een aanpassing van het ontwerp actieprogramma?.....	15

1. Het openbaar onderzoek: hoe verliep het?

1.1. Procedure openbaar onderzoek

Begin februari bereikte minister Schauvliege een akkoord met de DG environment van de Europese Commissie over een ontwerp actieprogramma. DG environment van de Europese Commissie is van oordeel dat Vlaanderen weliswaar vooruitgang boekt in het verbeteren van de waterkwaliteit, maar dat de vooruitgang niet snel genoeg gaat. Daarom worden door DG environment van de Europese Commissie, voor de periode 2011-2014, aan Vlaanderen strengere maatregelen opgelegd om de verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater door nutriënten en eutrofiëring tegen te gaan.

In het akkoord tussen Vlaanderen en DG environment van de Europese Commissie werd onder meer bepaald dat de tekst van het ontwerp actieprogramma gedurende een maand zou worden onderworpen aan een publieke consultatieronde. Zo werd het ontwerp actieprogramma op woensdag 16 februari 2011 op de website van de VLM (www.vlm.be) geplaatst. Gedurende een periode van 30 dagen kon iedereen de tekst raadplegen en er opmerkingen op formuleren, hetzij via een schrijven aan het centraal bestuur van de Mestbank met referentie 'Publieke raadpleging MAP', hetzij via het speciaal aangemaakte e-mailadres MAP@vlm.be.

Het ontwerp actieprogramma werd tevens ter consultatie voorgelegd aan de leden van de Sociaal Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) en aan de Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij (SALV).

Er volgde een presentatie en discussie in het Vlaams Parlement op 6 april 2011.

Dit overwegingsdocument werd overgemaakt aan de bevoegde minister voor Leefmilieu, Natuur en Cultuur, Joke Schauvliege.

Het overwegingsdocument bevat naast de resultaten van het openbaar onderzoek ook de aanpassingen van het ontwerp actieprogramma naar aanleiding van het openbaar onderzoek.

Na de publieke consultatie werd een definitief actieprogramma opgesteld. Dit werd vertaald in een voorstel van decreet dat gestemd is in de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement op 5 april 2011 en voor spoedadvies voorgelegd aan de Raad van State. De uiteindelijke stemming van het decreet in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement wordt verwacht op 4 of 11 mei 2011. Dit decreet is de basis waarop op 17 mei 2011 in het Nitraatcomité over de derogatie advies kan worden gegeven door de 27 EU lidstaten.

1.2. Informatievergaderingen en informatieverstrekking

De Mestbank organiseerde zelf in totaal 16 voorlichtingsvergaderingen over gans Vlaanderen die startten op 16 februari, bij het begin van het bemestingsseizoen. Hieronder is een overzicht weergegeven van de voorlichtingsvergaderingen over het ontwerp actieprogramma 2011-2014:

Oost-Vlaanderen

23-02-2011 Herzele CC De Steenoven, Kerkkouter 40, 9550 Herzele
28-02-2011 Belsele CC De Klavers, Sint-Andriesstraat 2, 9111 Sint-Niklaas (Belsele)
03-03-2011 Eeklo CC De Herbakker, Pastoor De Nevestraat 10, 9900 Eeklo
09-03-2011 Kruishoutem CC De Mastbloem, Waregemsesteenweg 22, 9770 Kruishoutem

Antwerpen

15-02-2011 Proefstation voor de Groententeelt, Duffelsesteenweg 101, 2860 Sint-Katelijne-Waver
22-02-2011 Geel Parochiecentrum Ten Aard, Vaartstraat 40, 2440 Geel
28-02-2011 Malle Provinciaal vormingscentrum, Smekenstraat 61, 2390 Malle

Vlaams-Brabant

15-02-2011 Roosdaal Proeftuin Pamel, Molenstraat 26, 1760 Roosdaal
17-02-2011 Bekkevoort De Kring, Staatsbaan 221, 3460 Bekkevoort

West-Vlaanderen

18-02-2011 Brugge Vlaamse Landmaatschappij, Velodroomstraat 28, 8200 Brugge
24-02-2011 Diksmuide Salons Saint Germain, De Breyne Peellaertstraat 12, 8600 Diksmuide
03-03-2011 Tielt Europahal, Gen. Maczekplein 5, 8700 Tielt
08-03-2011 Kuurne Domein Maelstede, Brugsesteenweg 455, 8520 Kuurne
11-03-2011 Poperinge Avowest, Schipvaart 10, 8970 Poperinge

Limburg

23-02-2011 Meeuwen-Gruitrode CC cultuurpunt, Royerplein 1, 3670 Meeuwen-Gruitrode
24-2-2011 Tongeren PIBO St.-Truidersteenweg 323, 3700 Tongeren

De voorlichtingsvergaderingen bestonden uit een presentatie waarin de achtergrond, de doelstellingen en de maatregelen (stikstof- en fosforbemestingsnormen, nitraatresidu, uitrijregeling/opslag, opvolging) van het ontwerp actieprogramma toegelicht werden. Daarna werd ingegaan op de tussentijdse evaluatie en de verdere stappen. Na deze toelichting volgden nog 2 uiteenzettingen verzorgd door externe sprekers. Afhankelijk van de streek waar de vergadering plaats vond kwam de bemesting van grasland en maïs, de bemesting van aardappelen of de bemesting van groenten aan bod, telkens rekening houdend met de

bepalingen en normen van het ontwerp actieprogramma 2011-2014. Na de toelichting was er gelegenheid tot het stellen van vragen, die beantwoord werden door een panel van experts.

Tijdens de voorlichtingsvergadering ging veel aandacht naar goede bemestingspraktijken die de gevolgen van de strengere bemestingsnormen kunnen opvangen.

De opkomst op de voorlichtingsvergaderingen was binnen de verwachtingen, de vraagronde intens. Sommige vragen kwamen in vele vergaderingen terug. Daarom publiceerde de Mestbank ook een overzicht met veelgestelde vragen die op de website van de VLM (www.vlm.be) werd geplaatst. Het overzicht met veelgestelde vragen werd regelmatig geactualiseerd naar aanleiding van de vragen en opmerkingen die aan bod kwamen in de voorlichtingsvergaderingen, tijdens de zitdagen, de persoonlijke contacten en in de vakpers.

Het aantal aanwezigen per informatievergadering varieerde tussen 50 en 200 personen. De deelnemers waren vooral vertegenwoordigers van het middenveld, landbouwers, leden van de verschillende adviesraden en organisaties en vertegenwoordigers van de lokale besturen.

Naast de voorlichtingsvergaderingen op initiatief van de Mestbank zelf, werd de Mestbank als gastspreker ook regelmatig uitgenodigd op diverse voorlichtingsvergaderingen georganiseerd door landbouworganisaties en andere belangenverenigingen. Naast het toelichten van het actieprogramma gingen de sprekers van de Mestbank ook in op de talrijke vragen en suggesties.

Daarnaast trachtte de Mestbank zoveel mogelijk individueel te antwoorden op de informatieve vragen die uit de publieke consultatieronde naar voor kwamen. De Mestbank ontving in de centrale directie en de provinciale afdelingen van de VLM verschillende delegaties van landbouwers en ging het gesprek met hen aan, luisterde naar hun grieven en nam hun eisenbundel in ontvangst.

Ten slotte gaf de Mestbank op vraag van andere overheidsadministraties ook toelichting aan ambtenaren over het ontwerp actieprogramma om de bepalingen in hun werkgebied te kunnen implementeren.

1.3. Overleg met de milieu- en natuurorganisaties

Op vraag van de milieu- en natuurorganisaties werd op 21 februari 2011 een vergadering belegd op de hoofdzetel van de Mestbank. Tijdens deze vergadering antwoordden medewerkers van de Mestbank op uiteenlopende vragen om uitleg vanwege de natuur- en milieuorganisaties. Op deze manier waren ook deze organisaties in de mogelijkheid om op een deskundige manier te oordelen over de draagwijdte van het voorliggende ontwerp actieprogramma.

In het verlengde van de bevraging had op 21 maart 2011 op het kabinet Leefmilieu ook een overleg plaats met de bio-sector. Tijdens dit overleg werden door de sector een aantal specifieke knelpunten van het ontwerp actieprogramma voor de biologische landbouw toegelicht.

1.4. Overleg met de adviesraden

De Mineraad (de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen), SERV (Sociaal Economische Raad van Vlaanderen) en SALV (Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij) brachten een gezamenlijk advies uit op basis van een gezamenlijke hoorzitting op 25 februari 2011. De toelichting over het ontwerp actieprogramma werd verstrekt door de Mestbank.

2. Het openbaar onderzoek: wat zijn de reacties?

2.1. Wie diende een advies in?

Van 16 februari tot 18 maart 2011 kon iedereen de tekst van het ontwerp actieprogramma raadplegen en er opmerkingen op formuleren. De Mestbank ontving in totaal 153 adviezen. De adviezen bestonden veelal uit meerdere reacties. In totaal werden een 1.000-tal reacties geformuleerd.

De reacties kwamen uit verschillende hoeken: landbouworganisaties, milieuorganisaties, overkoepelende verenigingen, particuliere land- en tuinbouwers, burgers, burgemeesters van gemeenten of steden, voedingssector, consultants en adviesraden formuleerden hun opmerkingen op de voorliggende tekst. Ongeveer 59 % van de ingediende adviezen was afkomstig van organisaties en 31 % van particulieren. Een overzicht van het aantal adviezen per type indiener is weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1 Aantal adviezen per type indiener bij het openbaar onderzoek

Hoedanigheid	Indiener	Aantal adviezen
Organisatie	Landbouworganisatie	65
	Milieuvereniging	12
	Vereniging secundaire grondstoffen	3
	Proefcentra	3
	Vereniging voedingsverwerkende industrie	3
	Erkend laboratorium	1
	Kunstmestproducenten	1
	mestverwerker (VCM)	1
	Telersvereniging	1
	Subtotaal	90
Particulier	Landbouwer	38
	Burger	9
	Subtotaal	47
Gemeente	Gemeente	6
Industrie	Voedingsindustrie	4
Intermediair	Consulent	5
Adviesraad	Mineraad, SERV en SALV	1
Totaal		153

Er waren 2 verschillende wijzen van indienen, nl. per e-mail via het speciaal hiervoor voorziene e-mailadres MAP@vlm.be of via brief. Ruim drie kwart van de adviezen bereikte de Mestbank via e-mail, de rest via brief per post of via afgifte op een overlegvergadering bij de Mestbank. Ongeveer 10 % van de indieners dienden hun advies in zowel via e-mail als via brief.

Minaraad, SERV en SALV

De Minaraad (de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen), SERV (Sociaal Economische Raad van Vlaanderen) en SALV (Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij) brachten een gezamenlijk advies uit. De volledige tekst van dit advies is terug te vinden op de website www.salv.be.

Door de beperkte tijd om tot een advies te komen, de complexiteit van het dossier en het parallel lopende proces van de publieke consultatie, werd door de drie strategische adviesraden een gezamenlijk advies uitgewerkt over die hoofdlijnen van het ontwerp actieprogramma waarover tussen de verschillende betrokken actoren overeenstemming was en/of reeds kon bereikt worden.

Organisaties

Negentig adviezen werden ingestuurd door diverse organisaties. Van deze 90 adviezen was 72 % afkomstig van landbouworganisaties en 13 % afkomstig van milieuverenigingen. De overige adviezen werden geformuleerd door proefcentra, een erkend laboratorium, telersverenigingen en verenigingen die verschillende sectoren vertegenwoordigen (mestverwerkers, voedingsverwerkende industrie, kunstmestproducten, secundaire grondstoffen).

De adviezen van de landbouworganisaties waren verdeeld over verschillende sectoren. Hierin was de varkenssector het meest vertegenwoordigd, gevolgd door de akkerbouw-, de rundvee-, de groenten- en fruitsector. Ook de sierteelt, boomkwekerij, bloemenkwekerij en biosector dienden adviezen in.

Particulieren

Ook particulieren dienden adviezen in met zeer uiteenlopende reacties. In totaal werden 44 adviezen ontvangen, waarvan 36 van individuele landbouwers en 8 van burgers.

Gemeentes

In totaal hebben 6 gemeentes een advies geformuleerd. De reacties vanuit de gemeentes handelden over het gebiedsgericht mestbeleid en de plaatselijke MAP-meetpunten en grondwatermonitoring.

Industrie en intermediairs

Ook vanuit het bedrijfsleven werden opmerkingen geformuleerd op het ontwerp actieprogramma. Vanuit de voedingsindustrie werden 4 adviezen geformuleerd. De intermediairs, in hoofdzaak consultants, hebben 5 adviezen ingediend.

2.2. Onderwerpen besproken tijdens het openbaar onderzoek

Tijdens het openbaar onderzoek zijn reacties geformuleerd rond verschillende onderwerpen. Deze onderwerpen werden gegroepeerd in een aantal grote groepen.

Ongeveer een kwart van de onderwerpen handelen over de bemestingsnormen, voornamelijk over de hoogte van zowel de stikstof- als de fosfaatbemestingsnormen en over de 2 systemen van stikstofbemesting (totale N-systeem en werkzame N-systeem).

Daarna zijn de meest voorkomende onderwerpen het nitraatresidu, de uitrijregeling en de mestsoorten, goed voor elk 10 % van de reacties. Bij ongeveer 8 % van de reacties komen de MAP-meetpunten en de grondwatermonitoring aan bod. Deze reacties werden behandeld door de VMM die hieraan een passend gevolg gaven.

Een overzicht van het aantal reacties per onderwerp is te vinden in Tabel 2, samen met een korte beschrijving van de voornaamste reacties per onderwerp.

Tabel 2 Aantal reacties per onderwerp

Onderwerp reactie	Aantal reacties
Bemestingsnormen (vnl. de hoogte van de bemestingsnormen, bemestingssysteem totale en werkzame N, verplichte bemestingsadvisering)	236
Uitrijregeling (vnl. de voorwaarden voor bemesting na de oogst in de niet-Polders en de Polders)	93
Nitraatresidu (vnl. de nitraatresidudrempelwaarden, maatregelenpakketten, staalname- en analysemethodiek)	91
Mestsoorten (vnl. de werkingscoëfficiënt voor bepaalde mestsoorten, de regeling voor gecertificeerde GFT- en groencompost, de mestsamenstelling)	91
MAP-meetpunten / grondwatermonitoring (vnl. de opzet van de meetnetten, invloed van andere factoren, de generieke aanpak, reacties rond bepaalde meetpunten)	81
Mestbank (vnl. het controlebeleid, de scheiding tussen begeleidend en controlerende taken van de Mestbank, administratieve lasten)	72
Begeleidingstraject (vnl. flankerende maatregelen voor mestopslag, mestverwerking, bodemverbeterende maatregelen, ondersteuning van de praktijkcentra rond bemesting)	54
Doelstellingen (vnl. vastgelegde waterkwaliteitsdoelstellingen tot 2018, globale reacties op het ontwerp actieprogramma, bijkomende kosten)	51
Vervoer van meststoffen (vnl. AGR-GPS plicht voor klasse A erkende mestvoerders, aanpassingen voor de burenregeling)	42
Aanpak aan de bron (vnl. grootte van de veestapel als probleem, mestdruk, mestverwerking, end-of-pipe oplossing)	39
Derogatie (geen onderwerp van ontwerp actieprogramma)	33
Afwijking N-bemestingsnormen voor gewassen met hoge opbrengst (vnl. werkbaarheid systeem, toepassing op bepaalde percelen en niet het hele bedrijf)	33
Opslag kopakker (vnl. voorwaarden voor opslag)	30
Cross compliance en agromilieumaatregelen (vnl. randvoorwaarden, inzet van het instrument beheerovereenkomsten)	12
Mestverwerking (vnl. technische aspecten)	10
Tuinbouw (vnl. specificiteiten voor tuinbouwteelten zoals kwaliteitsvereisten, afvoer gewasresten en genetische vooruitgang, en verplichte bemestingsadvisering vanaf 2013)	10
Totaal	978

3. Resultaten van het openbaar onderzoek

3.1. Waar vindt u het antwoord op uw advies terug?

In bijlage 1 is een lijst opgenomen waarbij het uniek nummer van iedere indiener is weergegeven ('adviesnummer'). Particulieren worden niet vermeld bij naam.

Alle ontvangen adviezen bestaan uit minstens één, maar meestal meerdere reacties (opmerkingen of vragen). Voor een vlotte verwerking en om de mogelijkheid te hebben om inhoudelijk gelijklopende reacties te bundelen, werden de adviezen opgesplitst in een 1.000-tal reacties. Iedere reactie heeft een uniek nummer ('reactienummer').

Iedere reactie is door de Mestbank beantwoord, behalve voor de onderwerpen MAP-meetpunten en de grondwatermonitoring, die werden beantwoord door de VMM. Op basis van die overweging wordt voor iedere reactie aangegeven of dit al dan niet leidt tot een wijziging van het ontwerp actieprogramma. Van iedere reactie is op die manier een fiche beschikbaar met alle informatie. Een bundeling van die fiches maakt als bijlage integraal deel uit van voorliggend overwegingsdocument.

De reacties zijn chronologisch gebundeld op basis van het adviesnummer in bijlage 2.

Per reactie vindt u volgende informatie in de fiche:

- Hoedanigheid indiener;
- Indiener (naam indiener indien van toepassing);
- Adviesnummer;
- Reactienummer;
- De weergave van de reactie al dan niet in een herwerkte vorm;
- De overweging van de Mestbank;
- Wijziging (ja / neen).

Alle indieners krijgen in een afzonderlijk schrijven het antwoord op hun advies.

3.2. Wat zijn de aanpassingen van het ontwerp actieprogramma?

De verwerking van de reacties uit het openbaar onderzoek heeft geleid tot een aantal aanpassingen van het ontwerp actieprogramma. Tabel 3 geeft een overzicht van de aanpassingen van het ontwerp actieprogramma, samen met het aantal reacties dat geleid heeft tot de aanpassing. De aanpassingen werden, na overleg met de Europese Commissie, reeds opgenomen in het voorstel van decreetwijziging dat aan het Vlaams parlement is voorgelegd.

Tabel 3 Aanpassingen van het ontwerp actieprogramma

Weerhouden aanpassingen van het ontwerp actieprogramma	Aantal reacties
Uitrijregeling niet-Polders: Geen verbod op het gebruik van vloeibare dierlijke mest, kunstmest en andere meststoffen na de oogst als de nateelt een groenteteelt is of als de nateelt ingezaaid is vóór 1 augustus; of beperking tot 60 kg N/ha mits akkoord van de Europese Commissie voor meststoffen met een werkingscoëfficiënt van 60 %, indien het vanggewas ingezaaid is na 31 juli maar vóór 1 september.	55
Fosfaat uit kunstmest: Er kan algemeen fosfaat opgebracht worden uit kunstmest binnen de geldende maximale fosfaatbestedingsnorm.	22
Werkingscoëfficiënt andere meststoffen: Lagere werkingscoëfficiënt van 30 % voor andere meststoffen met lage N-inhoud en trage N-vrijstelling	20
Afwijking N-bestedingsnormen voor gewassen met hoge opbrengst: Werkbaar systeem voor de afwijking van de N-bestedingsnormen voor gewassen met hoge opbrengst; toepassing op teeltniveau en niet op het ganse bedrijf.	20
Zware gronden buiten de Polders: Zware gronden buiten de Polders worden ook als zware kleigronden afgebakend waardoor dezelfde uitrijregeling als voor de Polders van toepassing is. De Vlaamse regering bepaalt nog nadere regels voor de afbakening van deze zware gronden.	12
Transport met burenenregeling: Bij transport met burenenregeling moet enkel het trekkend voertuig eigen materiaal zijn; de verplichting om met eigen materiaal te werken, geldt niet voor de aanhangwagens.	12
N-bestedingsnormen voor sierteelt: Verduidelijking van de N-bestedingsnormen voor sierteeltgewassen geteeld op niet permanent overkapte grond, door indeling bij de groenten van groep II.	8
Transport van en naar mestverwerking: Bepaalde transporten naar en van mestverwerking hoeven niet uitgevoerd te worden met een erkende mestvoerder (vrijstelling AGR-GPS plicht).	7
Bestedingsadviesstelsel: Invoeren van nadere regels m.b.t. het adviesstelsel in het kader van de verplichte bestedingsadviesing voor groenten van groep I en II (uitgezonderd vroege aardappelen en spruitkool) vanaf 2013. Hierdoor kunnen ook andere systemen dan KNS ingevoerd worden, o.a. voor de biologische landbouw.	6
N-bestedingsnormen voor teeltcombinaties: Aanpassing van de N-bestedingsnormen voor teeltcombinaties akkerbouw-groenten, groenten-akkerbouw en granen-groenten.	5
N-bestedingsnormen op bedrijfsniveau voor biologische landbouw: Een opvolging van de N-bestedingsnormen op bedrijfsniveau wordt voorzien voor de biologische landbouwbedrijven (niet voor de gangbare landbouwbedrijven).	5
Maatregelenpakketten bij overschrijding van niveau Y of Z: De vermindering van de bestedingsnormen geldt voor alle N-bestedingsnormen en geldt niet voor de P ₂ O ₅ -bestedingsnorm. De vermindering van de N-bestedingsnormen geldt niet voor bemesting via begrazing.	3
Bemesting graszoden in het najaar: Graszoden kunnen bemest worden met kunstmest in de periode van 1 september t.e.m. 15 november.	1
N-bestedingsnormen voor gras-maïs: Er is geen onderscheid tussen silomaïs en korrelmaïs bij de N-bestedingsnormen voor de gewascombinatie gras-maïs.	1
Transport van GFT- en groencompost met erkend verzender: De mogelijkheid wordt uitgewerkt om transporten van GFT- en groencompost uit te voeren met het systeem van een erkend verzender.	1

3.3. Welke aanbevelingen werden overwogen maar zijn niet weerhouden voor een aanpassing van het ontwerp actieprogramma?

De adviezen bevatten heel wat aanbevelingen. Een aantal van deze aanbevelingen werden overwogen maar uiteindelijk niet weerhouden voor een aanpassing van het ontwerp actieprogramma. Een overzicht van deze niet weerhouden aanbevelingen tot aanpassing is te vinden in Tabel 4.

Tabel 4 Niet weerhouden aanbevelingen tot aanpassing van het ontwerp actieprogramma

Niet weerhouden aanbevelingen tot aanpassing van het ontwerp actieprogramma	Aantal reacties
<p>Keuze bemestingsstelsel: Er werd gevraagd om de keuze tussen het bemestingsstelsel op basis van totale N en werkzame N elk jaar opnieuw te kunnen maken. Dit voorstel is overwogen maar niet weerhouden omdat de praktijk uitwijst dat bemestingsnormen op basis van werkzame N het meest doelgericht zijn om bij te dragen tot een oordeelkundige bemesting. Het is de bedoeling om de landbouwers te stimuleren om in het stelsel werkzame N te stappen. Eens een bedrijf gekozen heeft voor het stelsel werkzame N, moet t.e.m. 2014 het stelsel werkzame N op bedrijfsniveau toegepast worden (duur actieprogramma).</p>	38
<p>Opslag op de kopakker: Er werd gevraagd om de regeling rond de opslag op de kopakker te herzien en de opslag op de kopakker langer toe te laten dan 1 maand gedurende de periode van 16 januari tot 14 november (er is een verbod van opslag op de kopakker in de periode van 15 november t.e.m. 15 januari). Dit voorstel is overwogen maar niet weerhouden door de Europese Commissie. Deze regeling gaat in vanaf 15 november 2013.</p>	15
<p>Voorjaarsbemesting op granen: Er werd gevraagd om voor granen die in het voorjaar bemest worden met dierlijke mest, de bemestingsnorm voor dierlijke mest vast te leggen op 170 kg N/ha, ongeacht of er al dan niet een nateelt wordt ingezaaid na de oogst van granen. Dit voorstel is overwogen maar niet weerhouden door de Europese Commissie omdat dit een potentiële stijging inhoudt van de totale N input in Vlaanderen op landbouwgronden. De bemestingsnormen voor granen zoals opgenomen in het ontwerp actieprogramma blijven ongewijzigd (100 kg N/ha uit dierlijke mest als er geen nateelt wordt ingezaaid, 170 kg N/ha als er wel een nateelt wordt ingezaaid).</p>	15

3.4. Welke aanbevelingen worden weerhouden voor het vervolgtraject?

De adviezen bevatten ook een aantal aanbevelingen of onderwerpen die geen aanpassing van het ontwerp actieprogramma tot gevolg hebben maar wel worden overwogen in de verdere uitwerking van het wetenschappelijk onderzoek, in de werking van de administratie en in eventuele, latere aanpassingen van het Mestdecreet.

Voor eind februari 2012 zal de Vlaamse Regering, zoals gesteld in de voorliggende decreetwijziging, een externe evaluatie van de uitvoering van het mestbeleid (inclusief handhaving) met bijhorende voorstellen tot aanpassing van dit decreet aan het Vlaams Parlement voorleggen.

Een overzicht van de belangrijkste aanbevelingen worden weergegeven voor de belangrijkste thema's. Niet elk thema komt aan bod omdat voor een aantal thema's de meeste reacties geleid hebben tot een aanpassing.

Doelstellingen

Er is een vorm van gestructureerd overleg gewenst tussen de landbouw- en milieusector enerzijds en de beleidsverantwoordelijken en de Mestbank anderzijds, eventueel met verankering van deze overlegstructuur in het Mestdecreet.

MAP-meetpunten en grondwater monitoring

De meeste reacties handelen over de opzet van het meetnet en de monitoring (invloed van huishoudelijk afvalwater, overstorten, weerseffecten, ...). Ongeveer 40 concrete MAP-meetpunten werden gesignaleerd. Daarvan wordt nagegaan of ze aan de criteria van het MAP-meetnet voldoen en al dan niet behouden kunnen blijven.

Er worden aanbevelingen gegeven om een evaluatie van het meetnet uit te voeren.

Ook wordt veel reactie gegeven op het generieke beleid. In bepaalde regio's waar de MAP-meetpunten goed scoren, zouden geen strengere maatregelen mogen opgelegd worden. Er wordt aangestuurd op een meer gebiedsgerichte aanpak. Deze mogelijkheid is in het actieplan pas voorzien voor de volgende periode.

Begeleidingstraject

Vanuit de landbouworganisaties wordt de aanbeveling geformuleerd om steun te voorzien voor mestopslag. Ook de vraag om steun voor (kleinschalige) mestverwerking wordt vaak gesteld. De mestverwerkers vragen steun voor de bijkomende mestopslagcapaciteit en ondersteuning bij de vermarktbaarheid van eindproducten.

Verder wordt gevraagd om de waterkwaliteitsgroepen op te richten.

Er wordt ondersteuning gevraagd voor de praktijkcentra m.b.t. onderzoek rond bemesting, bemestingsadviesgeving, rekening houdend met specifieke situatie van de tuinbouw (bvb. kwaliteitsvereisten) en van de biologische landbouw (bvb. aangepast bemestingsadviesstelsel, belang van organische stofopbouw).

Verder wordt steun gevraagd voor bodemverbeterende maatregelen (bekalking, groenbedekking, stro, stalmest, ...).

Er wordt steun gevraagd voor staalnames en begeleiding. Ook wordt de aanbeveling gegeven om het bestaand bedrijfsadviesstelsel uit te breiden met een individuele bemestingsadviesgeving.

Ook de rol van de Mestbank in de begeleiding is belangrijk. Er wordt aanbevolen om bemestingsspecialisten aan te duiden bij de Mestbank en meer aandacht voor teeltrotatie, teeltkeuze, nateelten, ... in de voorlichting.

Er worden overgangsmatregelen gevraagd omwille van de retro-activiteit van het actieprogramma.

De milieubewegingen gaan akkoord met de uitwerking van flankerende maatregelen maar benadrukken dat deze brongericht en structureel moeten bijdragen aan de milieudoelstellingen.

In aansluiting op bovenstaande vragen hebben de bevoegde ministers van leefmilieu en landbouw in samenspraak met de diverse actoren reeds een plan van aanpak inzake flankerende maatregelen uitgewerkt. Nog dit jaar zullen onder andere de nodige financiële middelen worden vrijgemaakt voor de begeleiding van de land- en tuinbouwers vanuit de praktijkcentra en de oprichting van waterkwaliteitsgroepen. Daarnaast worden bijkomende financiële middelen voorzien voor specifiek onderzoek en demonstratieproeven.

Werking van de Mestbank

De belangrijkste aanbeveling m.b.t. de werking van de Mestbank is het controlebeleid. Vanuit de landbouworganisaties wordt kritiek gegeven op de effectiviteit van het controlebeleid. Er moet eerst gewaarschuwd worden en pas daarna gesanctioneerd. Ook moet de sanctionering rekening houden met de aard van de overtreding (voorstel om met een puntensysteem te werken). De milieubewegingen maken de opmerking dat een strenge, krachtdadige controle vereist is om de doelstellingen te halen.

Verder is een vaak gehoorde reactie dat er een te grote nadruk ligt op administratie en niet op de echte knelpunten. Zo wordt veel kritiek gegeven op het bijhouden van zowel een bemestingsplan als een bemestingsregister. Velen vinden dit dubbele administratie en stellen voor om het bemestingsregister te schrappen.

Er wordt gevraagd dat de Mestbank een grotere rol zou opnemen in het faciliteren van de export van dierlijke mest en eindproducten van mestverwerkingsinstallaties.

Er wordt een aanbeveling geformuleerd om een Europese databank op te richten om de nutriëntenstromen van kunstmest te volgen van en naar landbouwers.

Ten slotte worden een aantal technische reacties gegeven op onder meer de marges bij de mestbalans, het indienen van de aangifte, de zending van de bemestingsnormen en de verzamelaanvraag.

Zoals reeds eerder gesteld zullen diverse van bovenstaande reacties het onderwerp uitmaken van de doorlichting van het Vlaamse mestbeleid dat in samenspraak met landbouw- en milieuorganisaties vanaf mei wordt opgezet en die tegen eind 2011 moet leiden tot concrete voorstellen tot aanpassing.

Aanpak aan de bron

Vanuit de biosector wordt gevraagd om meer onderzoek naar het gebruik van natuurlijke fytsen in nutriëntenarme voeders. Dergelijke onderzoeken dienen te gebeuren in overleg met de voedernijverheid en zijn te overwegen.

Verder worden reacties gegeven op het systeem van de nutriëntenemissierechten. De belangrijkste aanbeveling m.b.t. NER is de ontwaarding van NER voor rundvee.

Bemestingsnormen

Voor de bodems met een lage fosfaatvoorraad zijn de lage fosfaatbemestingsnormen problematisch. Voor deze bodems wordt aanbevolen om een uitzondering te voorzien.

Tuinbouw

Vanuit de tuinbouwsector wordt de aanbeveling gegeven om rekening te houden met de kwaliteitsvereisten. De bemestingsnormen worden als problematisch ervaren voor de kwaliteitsvereisten van tuinbouwgewassen. Het invoeren van een verplichte bemestingsadvisering zou aan deze bezorgdheid in belangrijke mate moeten tegemoet komen.

Mestsoorten

Er worden een aantal reacties geformuleerd op de mestsamenstellingscijfers. Er wordt gevraagd om een analysesysteem uit te werken om snel de juiste samenstelling van de mest te kennen.

Nitraatresidu

Een belangrijke aanbeveling betreft de opzet van een systeem met referentiepercelen (cfr. Nitrawal in Wallonië) voor de opvolging van het nitraatresidu en het opvangen van weerseffecten.

Mestverwerking

De aanbeveling wordt gegeven om de mestverwerkingsinstallaties goed op te volgen en te controleren.

Vervoer van meststoffen

De aanbeveling wordt gegeven om de bijkomende administratie door gewijzigde regelgeving (voorafmelding burenregeling, AGR-GPS plicht klasse A) zoveel mogelijk te beperken.

Cross compliance en agromilieumaatregelen

De milieubewegingen geven de aanbeveling om de overschrijding van de nitraatresidudrempelwaarde te koppelen aan een korting op de toeslagrechten (niet enkel voor grote overschrijdingen van het nitraatresidu zoals nu voorzien is). Deze aanbeveling wordt meegenomen bij de uitwerking van de realisatie van het nieuwe Europese landbouwbeleid na 2013.

Daarnaast wordt ook een aanbeveling gegeven om het instrument van de beheerovereenkomsten op te waarderen en verplicht, gebiedsgericht in te zetten. Ook wordt gevraagd het instrument van de beheerovereenkomsten op te leggen bij bvb. een overschrijding van de nitraatresidudrempelwaarde. Deze aanbevelingen worden meegenomen bij de uitwerking van PDPO3.

Derogatie

Alhoewel derogatie geen voorwerp vormt van het ontwerp actieprogramma, worden een aantal aanbevelingen geformuleerd over de inhoud van de derogatie. Een veel voorkomende aanbeveling betreft de inzet van effluent van mestverwerking op derogatiepercelen. Verder wordt gevraagd om de grens voor de voorjaarsbemesting (2/3de) aan te passen van 15 mei naar 31 mei. Ook wordt gevraagd om de administratie te beperken (bvb. enkel bemestingsplan, geen bemestingsregister).

3.5. Welke opmerkingen leiden niet tot een aanpassing van het ontwerp actieprogramma?

Ten slotte bevatten de adviezen ook een aantal opmerkingen die geen aanpassing van het ontwerp actieprogramma tot gevolg hebben. Een overzicht van de belangrijkste opmerkingen wordt weergegeven voor de belangrijkste thema's.

Doelstellingen

Vanuit de landbouworganisaties wordt kritiek gegeven op het feit dat de doelstellingen al vast liggen voor het volgende actieprogramma voor de periode 2015-2018. Hierbij aansluitend zijn er ook emotionele reacties op het ontwerp actieprogramma ("doodssteek voor de sector", "koude sanering", ...) en de bijkomende kosten die ermee gepaard gaan (door opbrengstverliezen, meer mestafzet, meer mestverwerking, meer administratie, meer kunstmest).

De milieubewegingen geven opmerkingen op de doelstelling van 50 mg NO₃⁻/l en vinden dat er moet gestreefd worden naar betere, lagere waarden. Ook vinden de milieubewegingen het ontwerp actieprogramma te eenzijdig, met een onvoldoende sterke focus op de milieuaspecten in tegenstelling tot de economische aspecten, en niet streng genoeg.

Aanpak aan de bron

De meest voorkomende opmerking m.b.t. de aanpak aan de bron wordt geformuleerd door de milieubewegingen. Er wordt gesteld dat een afbouw van de veestapel de enige zinvolle maatregel is voor de mestproblematiek. De belangrijkste oorzaak voor het mestprobleem is volgens de milieubewegingen het feit dat de mestdruk te hoog blijft. Mestverwerking wordt aangehaald als een niet-duurzame, end-of-pipe oplossing. Ook wordt gesteld dat er geen ruimte is voor de mogelijkheid om uit te breiden na bewezen mestverwerking.

Verder wordt vanuit de milieuorganisaties het advies gegeven om ammoniakemissiearme stallen verplicht te maken voor zowel nieuwbouw en renovatie als hernieuwing. De bouw van emissiearme stallen is verplicht voor nieuwbouw. Bij renovatie dient deze verplichting zowel op het vlak van technische als economische haalbaarheid bekeken te worden en is deze dan ook alles behalve vanzelfsprekend. Het ombouwen van een bestaande stal is daarom ook geen BBT (Best Beschikbare Techniek).

Er wordt kritiek gegeven op de scheiding van het vergunningenbeleid en het mestbeleid. Het vergunningenbeleid zou moeten afgestemd worden op het mestbeleid.

Er moet meer stimulans zijn voor eigen eiwitwinning. In dit kader vormen de verhoogde bemestingsnormen bij de inzaai van een nateelt of de combinatie gras-maïs een extra stimulans.

Bemestingsnormen

De meeste reacties m.b.t. de bemestingsnormen gaan over de hoogte van de bemestingsnormen. Aan de bemestingsnormen werd echter naar aanleiding van de bevraging niets meer gewijzigd.

Er is bezorgdheid over de organische stofopbouw van de landbouwbodems. Met de invoering van het systeem van werkzame stikstof, het beperkt in rekening brengen van de P-inhoud van compost en het toelaten van een beperkte dierlijke bemesting op leguminosen werd hier in zeker mate aan tegemoet gekomen.

Tuinbouw

De tuinbouwsector vraagt om rekening te houden met genetische vooruitgang, waardoor de gewassen meer zouden kunnen opnemen.

De afvoer van gewasresten wordt aangehaald als problematisch. Dit is nochtans een aandachtspunt in het voorziene wetenschappelijk onderzoek.

Men ervaart de verplichte bemestingsadvisering enerzijds en het feit dat de bemestingsnormen sowieso moeten gerespecteerd worden anderzijds als tegenstrijdig. Vooral bij de verminderde bemestingsnormen van de maatregelenpakketten bij een overschrijding van niveau Y en Z, wordt kritiek gegeven op de zin van de verplichte bemestingsadvisering.

Mestsoorten

Er wordt gevraagd dat de tabel met de werkingscoëfficiënten niet toeneemt in complexiteit.

De regeling voor gecertificeerde GFT- en groencompost wordt ervaren als een discriminatie van andere waardevolle organische mestsoorten, zoals stalmest, slibs of ander meststoffen. Het gebruik van deze waardevolle organische mestsoorten zou met het oog op de organische stofopbouw van de landbouwbodems, moeten gestimuleerd worden.

Er wordt gevraagd om het effluent van mestverwerking te aanzien als kunstmest (vergelijkbare werkingscoëfficiënt van 100 %).

Nitraatresidu

Heel wat reacties gaan over de variabiliteit van de staalname en de methodiek (tijdstip van staalname, niet weerhouden van stalen die niet tot 90 cm bemonsterd worden, rekening houden met het humusgehalte, ...). In dit kader plant de Mestbank een scherpere opvolging van de diverse laboratoria en staalnemers.

Bij de verminderde bemestingsnormen van de maatregelenpakketten bij een overschrijding van niveau Y en Z, wordt kritiek gegeven op de zin van de verplichte bemestingsadvisering.

Vanuit de milieubewegingen wordt gevraagd om sterkere sancties op te leggen bij een overschrijding van de nitraatresidudrempelwaarde (bvb. boetes i.f.v. de hoogte van de overschrijding, koppeling aan de randvoorwaarden, verlaagde bemestingsnormen voor alle percelen van het bedrijf). Met de Europese Commissie werd overeengekomen om het systeem van nitraatresidumetingenzeker voor de periode 2011-2014 te zien als een begeleidend systeem en niet als een boetesysteem. In het actieplan is voorzien dat wanneer het systeem als begeleidend systeem faalt in de volgende periode een boetesysteem kan overwogen worden.

Mestverwerking

De aanbeveling wordt geformuleerd dat landbouwers gebruik zouden moeten kunnen maken van de scheider van mestverwerkingsinstallaties zonder de ganse installatie te doorlopen. Hiervoor zou de vergunde capaciteit van deze installaties moeten uitgebreid worden.

Cross compliance en agromilieumaatregelen

De bedenking wordt gemaakt dat het ontwerp actieprogramma de opbouw van het organische stofgehalte van de landbouwbodems in de weg staat, wat in strijd is met de randvoorwaarden. Door het stimuleren van nateelten, het toelaten van een beperkte dierlijke bemesting op leguminosen en het beperkt in rekening brengen van de P-inhoud van compost, wil het actieprogramma deels tegemoet komen aan deze bezorgdheid.

Derogatie

Alhoewel derogatie geen voorwerp vormt van het ontwerp actieprogramma, worden reacties gegeven op de derogatie. Er worden voornamelijk reacties gegeven m.b.t. de noodzaak voor een snelle goedkeuring van de derogatie en het belang van derogatie voor de landbouwsector.

De milieubewegingen geven de aanbeveling om de derogatie op te schorten als uit de midterm evaluatie van het actieprogramma zou blijken dat de doelstellingen niet zullen gehaald worden.